

Ponedeljek

Neodvisno glasilo
javnega mnenja
Izhaja vsak ponedeljek

Izdaja in urejuje: Milan Plut.

Uredništvo in upravništvo: Cesta na Rožnik št. 5, tel. 543.

7. št.

V Ljubljani, dne 23. maja 1921.

Leto I.

Najnovejša poročila.

Za enakopravnost meščanov s kmeti.

Beograd, 22. maja. Ob priliki razprave o ureditvi vprašanja gozdov v državi, ki se je vršila včeraj v ustavnem odboru, je poslanec Kurbegović energično nastopil z zahtevo, da se imajo meščanom, ki se bavijo deloma s kmetijstvom, deloma z drugimi posli in rokodelstvom, dati ustavne garancije glede dobivanja drv, stavbnega materijala in porabe gozdov za pašo. V vladnem ustavnem načrtu je bilo predvideno samo za kmete, da se morejo okoristiti z gozdovi, siromašni meščani pa so od tega izključeni. Meščanska siročad je izpostavljena bedi ali oderuhom, ki kupujejo z lesom. Ker je ustavni odbor uvidel, da je to krivično, je določena posebna komisija, da prouči to vprašanje in vzpostavi garancije v navedenem smislu za malo-meščane.

Izza antantinih kulis.

London, 22. maja. «Times» objavlja izvešček iz spominov polkovnika Housea, prijatelja bivšega predsednika Wilsona za sklepanje mirovne pogodbe. House pripoveduje zanimivo epizodo, ki se je pripetila pri razpravi glede Gdanskega. Tu je zdajci vzkliknil Lloyd George: «Gospodje! Ako damo Gdansko Poljakom, ne bodo Nemci podpisali mirovne pogodbe. In potem je bilo vse naše delo zaman.» Tem besedam je sledil pomemben molk. — O

Koroško vprašanje.

Razmejitve med našo državo in Avstrijo je bila na Štajerskem končana in z neko tesnobo smo čakali momenta, ko se bo medzavezniška razmejitvena komisija pomaknila proti zapadu in začela določati mejo na Koroškem.

Koroško glasovalno ozemlje se že dolgo nahaja v avstrijski upravi in koroški Slovenci morajo že dolgo prenašati nečuvena nemška in nemčurska nasilja in vendar, upanje ni izgubilo niti pri nas, niti pri koroških Slovencih. Upali smo, da Koroška za nas še ni izgubljena in naši koroški rojaki so upali, da so dnevi njihovega suženjstva šteti.

Zato smo vsi prav nestrpnno pričakovali dneva, ko se začne razmejitveno delo na Koroškem in s skrbjo smo se povpraševali: ali bo tekla meja po Karavankah? Ako se to zgodi, potem se lahko enkrat za vselej odrečemo vsaki nadi, da še kdaj dobimo Koroško, ker da je združitev Avstrije z Nemčijo samo vprašanje kratkega časa, v tem pri nas ne dvomi nihče. Zato je vse nas izid koroškega plebiscita bolj potrl kot rapalska pogodba. Oni del našega naroda, ki je prišel pod italijansko gospodarstvo je prevleč zaveden in ponosen, da bi se dal poitalijančiti, kar se ne more trditi za koroške Slovence, ki bi že radi svojega majhnega števila kmalu utonili v nemškem morju.

V tem nervoznem pričakovanju pridejo važna poročila. Ministrski

zadnjem času vojne pravi House, da bi se Nemci lahko držali še mesece, ako bi skrčili fronto in zavzeli nove postojanke. Potem bi antanta morala skleniti mir, ker bi drugače, razen v Ameriki, povsod izbruhnila revolucija. Ko je Lloyd George vprašal maršala Focha, kdaj bodo zapodili Nemce čez Ren, je le - ta rekel, da mogoče v štirih ali petih mesecih. Nikdo ni še takrat vedel, v kakem stanju je bila nemška armada in nemško prebivalstvo.

Zedinjene države in Šlezija.

Pariz, 22. maja. Glasom poročila agenture Havas iz Washingtona, se uradno javlja, da se bodo Zedinjene države zadržale glede gorenješlezijskega vprašanja taktike, ki jo bodo narekovale razmere. Ni nobenega oficijelnega znamenja, da bi Zedinjene države bile bolj na strani ene izmed obeh strank.

Prehranbena kriza na Dunaju.

Dunaj, 22. maja. Prodiranje zasedbenih čet ob Reni je zaradi prometnih težkoč zakasnilo dovoz holandske moke, ki jo Avstrija tako nujno potrebuje. Zaradi tega bodo prihodnji teden delili na Dunaju le polovico količine moke; kot nadomestilo pa dobe prebivalci $\frac{1}{4}$ kg riža. Zasedbene oblasti so zaplenile za Dunaj določene vlake z moko, pa so jih kasneje vsled intervencije zopet izpustile.

predsednik Pašić izjavi v ustavotvorni skupščini, da je poslal že marca meseca veleposlaniški konferenci noto, v kateri predlaga, da se prisodi Koroška južno od Drave, kjer je večina ljudstva glasovala za Jugoslavijo, naši državi. V noti se sklicuje ministrski predsednik na Zgornjo Šlezijo, ki se razdeli po istem primeru med Nemčijo in Poljsko in na potrebo boljše meje proti Avstriji.

Ta govor našega ministrskega predsednika je izzval burno odobravanje v ustavotvorni skupščini in veliko zadovoljstvo v naši državi, posebno pa pri nas tukaj, na zapadu države, ki smo na koroškem vprašanju zainteresirani direktno, neposredno. Temu govoru je dala poseben povdarek naša delegacija v razmejitveni komisiji s tem, da je predložila Dravo kot mejo med Jugoslavijo in Avstrijo na Koroškem.

Kdor g. Pašića pozna in je dobro prečital njegovo izjavo, ta je danes prepričan, da je Koroška do Drave za nas rešena, da bodo nemška in nemčurska divjanja v tem delu dežele kmalu -- samo še zgodovina. Ker Pašić ni Brejci! Kdo je pozabil na one demagoške govore tedanjega predsednika slovenske deželne vlade dr. Brejca, ki jih je držal demonstrantom povodom izgube plebiscita? Takrat je Brejce očitno hujskal proti osrednji vladi, ki jo je dolžil, da je ona zakrivila naš koroški poraz! In kdo se ne spominja grde gonje naših separatistov proti enotni državi

z motivacijo, da osrednja vlada ničesar ne stori za ugodno rešitev koroškega vprašanja?

Pašić je pa molčal in — delal. Tako delo se ne obeša na veliki zvon in zato tudi nihče ni vedel kaj se dela. Naša diplomacija je delala tiho in mirno, izkoriščala ugodne momente in privedla je stvar tako daleč, da je njen vodja, ministrski predsednik in minister zunanjih zadev mogel podati v ustavotvorni skupščini izjavo, ki je vzbudila pri nas tako zadoščenje in da je mogla naša delegacija v razmejitveni komisiji predlagati mesto Karavank — Dravo kot mejo med Jugoslavijo in Avstrijo na Koroškem!

Pašić in naši Brejci! Kaka razlika!

Ako dobimo — in v to danes trdno verujemo — Koroško do Drave, bo s tem znatno zmanjšana velika krivica, ki se nam je storila pri določanju naše severne meje. Veliko Slovencev bo rešeno — nemirovnega narodnega pogina in s hvaležnostjo se bodo ti naši rojaki vedno spominjali velikega jugoslovanskega državnika Pašića, ki jih je rešil suženjstva.

Ampak naša severna meja navzlic temu še ne bo pravična. Vse države hočejo imeti strategične meje, naša severna meja je pa sigurno samo proti Avstriji, nikakor pa ne proti njeni naslednici Nemčiji. Tega se gotovo zavedajo tudi oni, ki vodijo državno krmilo in zato se ne bojimo, ker prišli bodo novi ugodni momenti, ki se jih bo vodstvo naše zunanje politike poslužilo za dosego takih mej, kakoršne rabimo. Vsekakor, z Dravo na Koroškem kot mejo, bo vsaj v narodnem oziru naša severna meja kolikor toliko pravilno določena.

Politični verižniki.

To so seveda Italijani, ki verižijo s tujimi deželami! Oni so največ zakrivilci, da smo izgubili koroški plebiscit, v Italiji je imela Avstrija takrat najboljšega zaveznika in koroški nemčurji so bili takrat vsi navdušeni za Lahe.

Ti ubogi nemčurji so morali zazijati, ko so zvedeli, da jih je Italija podpirala pri plebiscitu samo zato, da bi potem lahko dobila za Koroško — luko Baroš in moroda še kaj drugega...

Koroškim nemčurjem in avstrijski vladi privoščimo to «prijetno» iznenadenje iz vsega sreča. Zakaj so se pa zvezali z onimi, ki so jih pred par leti tako brez vsakih skrupul izdali in jim padli v hrbet? Mi poznamo Italijane malo boljše in zato bomo tudi drugače govorili z njimi.

Luke Baroš ne damo, ker je naša. Res je sicer, da v neposredni bližini Italije, naravnost na njeni meji, mi ne moremo napraviti stalnega oporišča za našo pomorsko trgovino in bomo morali graditi to oporišče kjersibodi drugje, izven dosega itatlijanskih topov. Ampak žrtvovali smo v korist Italije že veliko preveč, da bi mogli vreči v njeno nenasitno žrelo tudi še najmanjši kosček naše zemlje. Luka Baroš je tak kosček, ki predstavlja za nas sedaj, dokler drugega oporišča še nimamo, naravnost ogromno vrednost in zato luke Baroš pod nobenim pogojem ne smemo dati iz rok.

Italijani se nahajajo v veliki nepriliki, ker nimajo niti za Trst, niti za «neodvisno» Reko primernega zaledja. Zato hočejo doseči, da se v bližini Reke ne bi izgradilo nobene pristanišče na naši obali, ker je jasno, da bi tako pristanišče pomenilo nevarno konkurenco Trstu in — gospodarsko propast Reke.

Ravno zradi tega mi nikakor in nikdar ne smemo pustiti iz rok luke Baroša. Mi moramo Italijanom dokazati ad oculos, da so napravili z ropom velikega dela našega ozemlja veliko neumnost in to doseženo, ako odtegnemo od Trsta in Reke večji del prometa iz dosedanega naravnega zaledja teh dveh pristanišč.

Koroško vprašanje je vprašanje za sebe. Na Koroškem bomo mi našo pravico našli in dobili tudi ako ne gremo na limanice laških političnih verižnikov, ker je naša pravica jasna kot beli dan. Naj avstrijska vlada protestira kolikor hoče proti «reviziji» plebiscita, ker mi te revizije niti ne zahtevamo, temveč zahtevamo samo oni del Koroške, ki se je sam izjavil za priključitev naši državi. Ta del Koroške začrtuje reka Drava in Avstrija nima nobene pravice držati v svojih krempljih slovenskega ozemlja, katerega prebivalstvo se je povečini izjavilo za našo državo.

Jugoslavija s svojim ozemljem ne bo kupčevala. Luka Baroš je naša, Koroška do Drave pa tudi. Tudi Italija ne bo politično verižila na naš račun. Mi nimamo nobenega povoda podpirati italijanskih trdnjav na ozemlju, ki nam ga je Italija s silo odvzela. Ako ti trdnjavi — Trst in Reka — ne moreta brez našega zaledja prosperirati, naj se združita s svojim naravnim zaledjem, ali pa naj — propadeta. Jugoslavija vendar ni zato na svetu, da bi omogočala gospodarski razvoj tujih mest in pristanišč, ona ima skrbeti za svoj razvoj.

Nasproti političnim verižnikom z apeninskega polotoka moramo biti skrajno previdni, ker so nas že dosti opeharili in dalje se več ne smemo pustiti goljufati.

Spomin iz hlapčevstva.

(1914.—1920.)

«Popotnik» črn gre čez goro
in nosi torbo rumeno,
v tej torbi pa je marsikaj
kar blekniti mi bog ne daj.

Kdor bil je prej Avstrijec vnet
se prelevil je tekom let,
prišel je v novi kraj in čas
in izpremenil svoj obraz.

Postal je zvest Jugoslovan
in je kot takšen spoštvan;
njegaj nič torbe rumene
ker je dosleden, ne teže.

Nova stanovanjska naredba.

Beograd, 21. maja.

Nova stanovanjska naredba, ki jo je predložil minister za socialno politiko dr. Kukovec regentu Aleksandru v podpis, velja za vse kraje izvenzemski Srbije in Črno goro. Ministrstvo je nameravalo sicer izdati enotno stanovanjsko naredba za vse dele kraljevine, pokazale so se pa pri tozadrevni anketi tako velike težkoče, da je prvotni načrt ene same naredbi padel. Glavni vzrok leži pač v tem, da potrebujejo pokrajine izven Srbije veliko večjo zaščito najemnikov, ker se je v teh krajih stanovanjsko vprašanje med vojno in po vojni veliko bolj počasi razvijalo kot v Srbiji. Zadnja stanovanjska naredba, izdana za Srbijo in Črno goro,

dovoljuje n. pr. gospodarjem, da zahtevajo stanarine v dinarjih trikrat do petkrat toliko kot leta 1914. Za poslovne prostore je dovoljen povišek 4 do 8 kratne letne stanarine iz l. 1914. Zato so v Beogradu v primeri z našimi cenami stanarine velikanske. Slabo stanovanje treh sob stane letno najmanj 20.000 K. Tudi izenačenje stanovanjske naredbe za ostale pokrajine ni bilo lahko, ker so tudi tu v posameznih delih kraljevine bile zelo različne prilike. V Vojvodini n. pr. so najemniki že dosedaj plačevali za srednjevelika stanovanja petkratno najemnino leta 1914., v Dalmaciji trikratno, v Zagrebu se pa sploh nihče nobenih maksimalnih cen držal ni. Edinole v Sloveniji se je obdržala stanarina pri stanovanjih povišana od leta 1914. za 60%, pri poslovnih prostorih za 100%. Izkazalo se je pa, da preizkušnja stanarine ubijajo stavbno podjetnost in s tem povečujejo stanovanjsko bedo. Ministrstvo je radi tega absolutno vztrajalo na stališču, da naj se stanarine po celi državi nekako izenačijo. Kot osnova se jemlje čista stanarina (brez doklad) l. 1914. Ta osnovnina pomnožena s tri, tvori normalno stopnjo sedanje stanarine. Pri ekonomsko slabjših, kamor spadajo tudi oni, ki žive pretežno od stalne plače ali penzije, se sme zahtevati za stanarino več samo še enkratno čisto najemnino 1. julija l. 1914. Pri stanovanjih, za katere je znašala stanarina 1. julija 1914 več kot 2000 K, ter pri stanovanjih, v katerih stanujejo najemniki, katerih letni dohodki znašajo od 120.000 do 200.000 kron, se sme stanarina zvišati na šestkratno stanarino leta 1914. Ako gre za najemnike, ki imajo na leto čez 200.000 K dohodkov, lahko gospodar poviša stanovanje kakor visoko ga hoče, brez ozira na postoječe pogodbe. Za stanovanja in druge najemne prostore, ki jih ima v najemu država, se sme zahtevati le trikratno najemnino leta 1914. Prispevki za vođo, kanalizacijo, smeti, ometanje dimnikov in razsvetljava hodnikov in stopnic, smejo se porazdeliti v hiši sorazmerno na vse stanovalce. Vse druge pristojbine, odplačila in prispevke ima trpeti hišni gospodar. Stanarina za poslovne prostore se giblje med tri do osemkratno čisto najemnino 1. julija 1914. Pri določanju teh cen mora se imeti v vidu ekonomski položaj najemnika in lastnika hiše, stanje in procvit podvzetja, ali imajo poslovni prostor v najemu slabše situirani, lokalne prilike, kvaliteta zgradbe, interes občine, promet s tujci itd.

Šep škof.

Iz Zagreba nam poročajo: Naknadno se je doznalo za sledečo zanimivost iz časa bivanja Karla Habsburškega na Madžarskem. Ravno takrat je pribegal v Zagreb pred fašisti istrski župnik Defar.

Ker nadškofa dr. Bauerja ni bilo v Zagrebu, se je zglašil pri pomožnem škofu Premušu, ga prosil za kako žup-

nijo in mu obenem pojasnil težavni položaj našega naroda v Istri in težkoče katoliške cerkve. Škof mu je odgovoril: «Zares žalostno! Pa kaj hočete? Doli pod Italijani Vam je tako, ali tudi nam ni nič boljše. Sedaj je ravno tako, kakor je bilo pod Madžarsko, toda skoro se bo tudi pri nas vse izpremenilo.»

Defar je nato odšel brez besede in živi sedaj pri nekem župniku v Kastavščini brez župnije.

NeSeSe v Pragi.

Iz Prage se je vrnilo odposlanstvo ljubljanske NeSeSe, ki bo podalo na nocošnjem shodu NeSeSe naslednje poročilo: (Poročilo prinašamo vsled tega, da ne bo treba vsem pristašem NeSeSe udeležiti se zborovanja v tej neznosni vročini, ki je zadnje dni nastala v Ljubljani in pa v taboru žalostne NeSeSe.)

Ej, tovarši naši dragi, vprašate, kako je v Pragi? Ej, kako bi vendar bilo! Jedlo se je in pa pilo.

Videli smo mnoge stranke in njih banke. Oj te banke! To bi bilo za našga Peska ki budalosti v svet treska!

Nas je, bratje, tamkaj bilo ne številce le, število! Deržič se je prezehaval, Fakin se je pretepeval.

Saj pri njih je to v navadi! Deržič, bratje golobrači, vse je Čehe dolgočasil ko je o državi kvasil.

Fakin je z rokami suval in se po fakinsko ruval. Gvišno misli je, da sini češki tud' so vsi fakini.

Da povzdigne našo vlogo bil je z nam' Kozinc s soprogo. Ta je povečini šetal in za nami prah pometal.

Da pobije vse bahaštvo in povzdigne učenjaštvo cviker je Čebin natkanil da bi svet se vanj zamaknil.

In tako smo, bratje mili, pol dežele prehodili, videli smo mnogo, mnogo — kaj bo z našo stranko ubogo!

Treba iti je za Čehi oni, veste, so na strehi, mi pa še na tleh razvoja — oh uboga stranka moja!

Juvana proč bomo dali, Turka bomo odpeljali tja, kjer je njegovo mesto, tam naj išče srce zvesto!

Mi se vržemo na delo, ki bo svoj uspeh imelo! Prva skrb nam zdaj je kasa k' polnega več nima glasa.

kar obregnu ub mene, k' je ravn teku član tega društva, kokr jest. Jest ne vem, de se kr ne more udvadet lagat. Scer sej pa tku prec pravica skazala in sm mu čist hvaležn, de m' je ulekel kokr kašenga rukovnača al pa desetga brata pred krvava rihča, ga nisa mogl putegent iz blata, u kterga je padu. Sudnik je dav namreč zaslišat strukovnače, ke sa ugotovl, dej Guvekar tist člank «Zivja Kurfanti», o ktermu sm jest zadenč govora, u resnic preplonkov, ampak teku slab, dej res škandal, de sej pol še podpisu. Eden od strukovnaku paj še prpomnu, dej Guvekarju plonkarija že teku «U Krvi». Jest sm biu pol sevede oproščen.

Mislu sm ja raven usekat spet nazaj na Forštat, k' zagledam u vež na sudni en čuden sprevod. En kompanist z razbitem špeglam, zlomljenem mezincem, brez rekca in z ven ubnenem varžeti jo j' mahu naravnast prot tist sob, u kter sm jest preh upravn. Prec za nim je koraku en kuvač, k je s kladyam potrkavu pu kompanistu glav. Še sajnal sem ni, kva nej tu pumen. Za nima je šlo še cev kep leđi, med drugem tud en človek z bombo. Stopl sa usi u soba, kjer sm jest preh sedov na zatožen klop in

Ej, tovarši, le pokonci, da napolnijo se lonci!

Tu razvije se pretep in shod konča ker Fakinov je prazen žep a Pesk mu dnarja več ne da.

Kaj dobimo in kaj zgubimo na Koroškem?

Danes že lahko računamo s tem, da se pomakne zapadni del naše severne meje do Drave, ker ako bo antanta delila Zgornjo Šlezijo po principu, da dobi Poljska ozemlje, na katerem se je večina ljudstva izjavila za njo, potem je čisto naravno, da se ne more končoveljavno prisoditi Avstriji lep kos koroške dežele, ki se je pri ljudskem glasovanju izjavil za našo državo.

Mi smo s tem ves čas od plebiscita računali in naša vlada tudi ni držala križem rok, temveč je delala in zdi se, da ne brez uspeha. Nemci so pa bili neprevidni, oni se še vedno niso ničesar naučili, četudi so bili dosti tepeni in začeli so proslavljati svojo «zmago» na Koroškem na način, ki je pri njih od nekada v navadi, začeli so takoj z nasilji nad koroškimi Slovenci, preganjali so jih kot nikdar poprej, hoteli so jih v par letih — popolnoma iztrebiti.

Naše koroško ljudstvo je pri tem silno trpelo in edina njegova tolažba v teh težkih dnevih je bila v tom, da je bilo pričevano, da še ni vseh dni konec, da se Jugoslavija ni umaknila preko Karavank za vselej, temveč, da se kmalu vrne in napravikonec nemškemu nasilju. Tudi Nemci bi prav dobro storili, da so računali s to možnostjo, ampak oni so nepoboljšljivi optimisti, po koroškem plebiscitu so pa postali celo imperialisti, ki so se čisto resno vrgli na delo, da dobijo nazaj tudi še mežiško dolino, edini del koroške dežele, ki je pripadel nam. In še dalje se segale nemške želje — najboljši dokaz, da se Nemci še vedno ničesar niso naučili.

Kaj se nahaja na Koroškem južno od Drave? Pred vsem mestece Pliberk, kjer živijo zagrnjeni Nemci in nemčurji, okolica je pa čisto slovenska in zelo zavedna. Tam je vas Dob, tam so Vogrče in Šmihel, sami kraji, kjer živi slovensko ljudstvo, ki trpi sedaj težka nemška nasilstva radi svoje narodne zavednosti. Pliberk je izhodišče vseh teh nasilstev.

Drugo izhodišče nemških nasilstev so Borovlje, dalje na zapadu ozemlja pod Dravo. Tudi borovljska okolica je narodno zavedna, ampak borovljski naduti nemškutarji so plebiscitno «zmago» tudi vzeli za definitivno in so jo izrabljali na najnesramnejši način, ne misleč pri tem nič na to, da se razmere zopet lahko spremenijo.

Pliberk in Borovlje, to sta dva glavna središča nemškutarstva južno od Drave, vse drugo je pa slovensko in v kolikor ni narodno zavedno, je to samo posledica vzgoje, ki se pod našo upravo spremeni in zato se lahko reče, da bo

Koroška južno od Drave pod našo upravo v toku nekaj decenijev popolnoma vrnjena svojemu narodu in Jugoslavija ustvari iz naših nezavednih ljudi na tem ozemlju lahko prav dobre državljane, ker oni Korošci, ki so narodno zavedni so navadno res dobri.

Tudi dva lepa jezera: Klopinsko in Baško dobimo, ako se meja pomakne do Drave. Sploh je ta deželica prav lepa in ljudstvo je delavno in pridno.

In kaj izgubimo z Dravo kot mejo? Veliko tisočev Slovencev, ki so zavedni samo deloma, po večini pa že zastupljeni z nemškim duhom tako, da bi imeli tam težko delo. Vazeberska občina je po jeziku čisto slovenska, ampak možno ponemčurjena, enako je v veliki občini Vovbre, v mestu Velikovec živijo pa najbolj strupeni renegati. Zavedna je Ruda in del neposredne velikovške okolice in nekaj zavednih krajev je med Dravo in Vrbskim jezerom. V splošnem se pa lahko reče, da je cela nekdanja cona A slovenska dežela, ki bi pod našo upravo prav kmalu postala tudi po mišljenju in čustvovanju slovenska, jugoslovenska. Zato je izguba onega dela cone A, ki se nahaja severno od Drave, občutna in ko bi imeli pri nas samo malo nemškega optimizma in ekspanzivnosti, se mi nikdar ne bi smeli zadovoljiti z Dravo kot mejno črto na Koroškem.

Za danes bo radi nesrečnega izida plebiscita najbrže težko doseči pomaknitev meje tudi preko Drave. Ampak naša državna politika bo morala vedno delati na tem, da iskoristi vsak ugoden moment za pomaknitev naše meje do Svinjiške planine in gledati na to, da nas nobeden tak moment ne zaloti nepravilne. V Evropi bo prišlo še do velikih sprememb, ker niti versalska, niti sanžermenska mirovna pogodba ne slonita na trdnih nogah. Mi smo pa na obeh teh mirovnih pogodbah močno zainteresirani in zato moramo smatrati pomaknitev naše severne meje na zapadu države samo za prvo etapo pri končni določitvi naše meje proti bodoči Veliki Nemčiji. Ta meja je slaba danes in ona bo samo malo zboljšana tudi potem, ko prekorajimo Karavanke in se ustavimo na Dravi.

Drava kot meja na Koroškem nas more samo nacionalno in tudi to samo deloma zadovoljiti, naš končni cilj mora pa sezati znatno višje proti severu.

Od severne meje.

Maribor, 22. maja 1921.

Vest, da je ministrski predsednik Pašić v imenu naše vlade zahteval revizijo koroškega vprašanja in da bo morala medzavezniška razmejitvena komisija razpravljati o zahtevi jugoslovenske delegacije, da se določi kot meja na Koroškem reka Drava, je vzbudila v obmejnih krajih veliko pozornost in zadoščenje. Z obnovitvijo koroškega vprašanja, čigar rešitev ni bila za nobenega Jugoslovena definitivum, stopamo zopet v borbo za našo mejo. Vsaka nacionalna borba ima zdrav vpliv na javne razmere. Narod se zave samega sebe, svoje

Listek. Nadrahov Cene.

Jest mislem, de morma mi Sluveni, že čma bt u resnic dusledn atamonisti, ta narpreh spravn soje jezike du tiste velave, k jem gre. Zatu m' ne gre u glava, keku de se nekter ledje teku razburjaja, k' sej u lblan ustanovu društvu za varstu in povzdiga dumačga iblanskega jezika, k' sa ga govori že naš star učeti in ga še zdej guvareja razen naš učenaki in u ktermu se tud najbl razumema. Sej sma clu u Bevnugrad naletel na popolen razumevajne. Minister Pribičovec je deputaci društva clu ublu bu, dev za prhoden let dav udpravt iz našeh šul use druge jezike in upelat sam dumače, za dumača literatura, k' se pa že zdej teku pridna guji pu useh javneh lukaleh, pa misel nastavn najbulš perfejonište iz unijonske visoke šole. Teku upa, de bo najloži napravn konc naš večen nezadovolnost. Dubil boma tori atamonija tud u jezik, teku de ja boma mel na useh koneh in krajeh.

Tu sm hotu ument sam mingrede, zatu, k' sej zadnč našizvirn pisat! Guve-

tam sm zvedu, dej kuvač obtožen ene čudne navade, de poskuša rad po kompanistovsteh glavah, keku sa uglašene. Razprava pa se ni mogla končat, zatu, k' sej zgodu med njo atentat. Najpreh je biv namreč zaslišan za priča človek z bombam. Razkoraču se j' sred sobe, prjev za bomba in dvignu roka. Kokr b' trenu, sa ja pobrisal usi s sudnikam vred iz dvurane in upil na pomoč. Jest sm biv u gneč pudert na tla in teku sva ostala s človekam z bombam sama u dvuran. Kurajžn sm stopu pred nega in mu reku, de se ne bujim, magari če greva oba u left. Nej le vrže soja bomba, kva bo sam strašiv ž njo po lblan. Ker se j' obotavlu, sem je zdela stvar sumlija. Izmaknu sm mu jo iz rok in jo trešču s taka sila ob tla, da sej razlete la na use strani. Učinek: Iz bombe sej pokadl en kep smeti, pu sred dvurane pa j' skakala električna žoga.

Človek z bombam je skoču skoz oken, žoga za nim in kokr sej soba mal prezračla, sej prečela tretja razprava. Prpelal sa u dvorana tri uklenene gespude. Za ušesmi sa mel usak pu par štilčku in svinčenku, iz varžetov pa sa jem gledale flaše s tinta. Mislu sm najprej, de sa ti gespudi zatu pršli pred sudnija, k' sa se

hotel zastupit s tinta, kr jem u mladeh letih še ni dovolen. Stopu sm h gespudu, k' je mov varžete nabasane s peskam in ga uprašu, kva sa ti tič zagrešl, de jeh drži prklenene. Veš Cene, to sa tinentkuliji, ke b rad Jugoslavja uničel. Kot tak sa sevede držav nevaren ledje. K jeh morma ugonobet, če ne boja use zastupl, m je odgovoru gespud s peskam u varžeteh in mi še pojasnu, dej pesek zatu prnesu s saba, de gav prec potrosu, če boja obtoženci kje kej s tinta popacal. Keku popacal, tinentkuliji sa vender deluci, k' tinta prenašaja, ne pa pulivaja, sm ga spet uprašu. Ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti pa tud nč ne zastopeš, Cene. Tinentkuliji sa tist ledje, k' jeh mama mi za cajtenge pisat in tela trije pa sa nih puglavari, k' sa se zarotel zipper Jugoslavja, m je jezen odgovoru. Šeli pol sm saj prbližen razumu, kva sa tu za en ledje.

Stisnu sm se čist u kot, zatu, k' sm zapazu, de sa me tud tinentkuliji že začel grdu pugledavat. Pusebn sm se bav, de nom pršu u cajtenge. Sudnik je med tem ukazov obtožence razkrent in jeh pozvov, nej se zagubarjaja. Kokr hit pa sa ti začel upirat usta, jem jeh je hotu imenvan gespud zamašit s peskam,

Zlatorog

Gospodinje, pozor! Cene našega prvovrstnega izdelka

„ZLATOROG-MILO“

so nižje kakor pri importiranem, tujezemskem milu. Sezite tedaj le pogumno po njem!

Glavno zastopstvo prve mariborske tovarne mila, prej C. Bros v Mariboru, za Kranjsko:
R. Bunc in drug, Ljubljana, Gosposvetska c. 7

Zlatorog

celote. Treba je, da sedaj vsa naša javnost koncentrirajo svojo pozornost na Koroško ter moralno podpira delo naše delegacije.

Borba za drugi del severne meje nas čaka v Prekmurju. Če bomo vedeli ubrati prave strune, utegnemo dobiti kos slovenskega ozemlja okrog mesteca Monošter (St. Gothard). Tako bi dosegli reko Rabo, kar ima svoj nacionalni, zgodovinski in prometno-politični pomen.

Za obnovo gospodarskega življenja na velikem delu naše severne meje je odprtitev tranzitnega prometa na progi Radgona-Spilje važnega pomena. S tem bi bile odpravljene težkoče, ki vladajo sedaj na odrezanem delu proge Maribor-Ljutomer, t. j. med Gorajo Radgono in Ljutomerom. Pomurje bi se pritegnilo na mariborski trg. Dokler se Prekmurje ne zveže s progo Čakovac-Maribor, bi imel dogovorjeni tranzitni promet še poseben pomen z ozirom na Prekmurje. Tako bi bilo mogoče postaviti prekmursko živino, žito, jajca in druge pridelke, ki jih je tam v izobilju, brez večjih težkoč na ljubljanski trg, ali pa iz Maribora v razne druge kraje. Seveda je vprašanje, ali bo v Celovcu doseženi sporazum veljal tudi za obmejne Nemce, ki v svojem glasilu stavijo razne absolutno neizvršljive pogoje, tako na pr. odstop Apaške kotline in radgonske okolice na desnem bregu Mure. To bi pomenilo, da bi se meja potisnila daleč v Slov. Gorice. Nemci res vedo biti brezprimerno nesramni!

V kmetskih občinah se vrše volitve županov. S tem bo borba za občine končana. Ponekod je rezultat zelo značilen za naše razmere. Tako so na pr. dobile starodavne Ruše, znane kot ena najzvestejših trdnjav v prejšnji borbi za slovensko mariborsko okolico, komunističnega župana. To pa popolnoma slučajno, ker je odločil žreb med dvema enako močnima skupinama, t. j. napredno-gospodarsko in komunistično skupino. Vprašanje mariborskega župana bo rešeno te dni. Težko je reči, kako se bo razvozljala ta precej komplicirana zadeva.

Ni brez vočjega pomena izid mariborskih spomladanskih tekem, ki je pokazal, da imajo naši Muropljci izvrstno razvito konjerejo. Treba bo, da se te važne veje narodnega gospodarstva lotijo tudi sosedni Prekmurci, ki imajo iste pogoje kakor Muropljci. Z izvestno racionalnostjo in s pomočjo vladnih subvencij se utegne razviti v tem delu naše domovine konjereja, ki bo dobila svetovni glas.

Češ da sploh nimajo pravice govort. On de jeh je prpelu pred sudnija zatu, de boja obsojen, ne pa, de se boja zagovarjal. Teku on boče in teku se more zgodit. Za nim de stoji 15 do 20 milijonov.

Keku pa se obnašate, vi gospud s peskam. Tukej sma pred sudnija. Ne vem scer, kva miselite s tistem milijonem, nej boja u dnarju al pa u pesku, men je use en in mi čist ne ne imponirate, se j' zaderu u svet jezen sudnik. Še tega se manka, deb se obtoženec ne smov zagovarjat. Sej druge pravice teku nima. Zdi pa se mi, de sa obtožen gospudi čist nedovžen ledje in zatu jeh jest tud usake krivde oprostim, vi pa pejte s sojem sredneveskem nazorem kamer hočete. Teku sej končala tud ta razprava, kokr zahteva zakon.

Zadost sm mov kr tri razprave na en dan, še bl pa mislem sudnik, k' je gledov že kokr en gad izpuđ čela. Pučak Cene, m' je reku, bova šla mal skep u kavarna, teh kumedij mam že čez glava bova mal pogledala, kva je kaj novga u cajtengah. Če se jem ne fržmaga, gespud sudnik, kr pejva, jest si bom cev živlejne štev tu u čast.

U peteh minutah sva bla že u kavarn «Zvezd». Jest pupadem prec «Jugosla-

Zapiski.

Tako pa ne! Najnovejše vesti o Koroški so dvignile pogum marsikom, ki je sicer morda že obupal. Ni mala reč, ako s tako sigurnostjo spregovori besedo mož Pašičevega kova, ker vsaka beseda tega nad vse previdnega diplomata nekaj pomeni! Naše veselje je bilo še večje, ko smo zvedeli, da je naša delegacija v razmejitveni komisiji zahtevala Dravo kot mejo na Koroškem in se nismo veliko brigali za italijanski predlog, da bi mi prepustili luko Baroš Reki, Italija bi pa v vrhovnem svetu zaveznikov podpirala našo zahtevo po Dravi kot mejni črti na Koroškem. **Koroško dobimo na vsak način in zakaj bi odstopali za njo luko Baroš?** Zakaj bi se mi sploh spuščali z Italijo v teritorialna pogajanja, ko smo že podpisali nesrečno rapalsko pogodbo? «Slov. Narod» je pa zadovoljen z italijanskim predlogom! To nas je v resnici iznenadilo, take naglice res nismo pričakovali.

Taki so! Na Bregu pri Ptujju se je nahajala do prevrata šulferajnska šola in ko je bila pred leti razpisana nadučiteljska služba na tej šoli, se je oglasilo 30 kompetentov, med njimi tudi učitelj Wankmüller, ki je bil tudi imenovan, ker ga je vodstvo Schulvereina smatralo gotovo za najbolj zagrizenega Nemca med vsemi prosilci. Samo po sebi se razume, da tak človek v Jugoslaviji sploh ne bi smel učiteljevati, ampak Wankmüller se je prelevil v klerikalec in Verstovšek ga je sprejel v našo službo s svojstvom — nadučitelja! Ptujski okrajni šolski svet Wankmüllerja dobro pozna in ga je stavil pred izbiro: ali naj prosí za vpokojitev, ali bo pa premeščen. To je res nad vse milostno postopanje. Jugoslavija naj drži sploh v službi, ali pa naj plačuje pokojnino človeku, ki je raznarodoval slovenske otroke! Mariborska «Straža» pa misli, da se Wankmüllerju godi — krivica! Fej!

«Prekmurski parlament». Poslanec Klekl je v konstituenti zelo oduševljeno govoril o odličnih sposobnostih mariborskega okrajnega glavarja dr. Lanjšiča, edinega uradnika, ki je umel pametno in na občo zadovoljnost s Prekmurci postopati. To pa zato, ker je uvedel takozvani prekmurski parlament. — Kakor znano, je bil «prekmurski parlament» zbor vseh klerikalnih petelinov Prekmurja.

«Kärnten ungeteilt». V Celovcu so imeli nekako nemško nacionalno slavnost, na katero so povabili tudi Pruse, ki so se slavnosti tudi udeležili. Ti Prusi so delali — tudi po čisto slovenskem

vja» ta najbl farm'ran list u Iblan, sudnik je pa reku, de raj lere «Jur». Zaveč sm brat iblanske utvce. Prva je bila ena debela natica z naslovom «Izvenjavna» in s sledeča usebina: «Za izredne zasluge na državnem in učenaškem polju in za povzdiga splošnega kletarstva u Iblan je imenvan dohtar Šmalc, univerziteten tajnik u Iblan, za višiga vseučiliškega tajnika u Skoplju». Pukazu sm to gespudu sudniku. Zmajav je z glava, vrgu list na stran in z besedami «Pa prekleta korupcija, še ni kuritarstva konce» odšov spet sodet na sudnija.

Jest sm šov pa pol se mal sprehajat pu Iblan. U Komenskega ul. sm vidu, keku sa jugoslovansk inženeri in arhitekti obėudval naš iblansk valar. Puvedu sm jem, de misli naš gomastrat ž nim puvalat cela Iblana. Kr stmel sa in se nisa mogl ločt od te strašne mašine, k' kr sama naprej gre. 50 let sa rekl, de že nisa vidl take pušast in de jem ni čist ne žov, de sa si pršli ugledat Iblana. Ja sej družga vam teku nimana ne pukazat, sm jem reku, dobr b' pa blo, čeb še pol pršli u Iblana, ke bo že use puvalana.

Na svidenje torej čez 100 let sm jem odgovoru in se od neh puslovu.

delu dežele — izlete na vozovih z napis: «Ohne Kanal- und Miesstal — kein Kärnten ungeteilt». Seveda, Koroška je že deljena, ampak Prusi in koroški hajlovci se motijo, ako mislijo, da bodo to popravili. Nasprotno, Koroška bo še dalje deljena.

Nepoboljšljivi optimisti so oni avstrijski Nemci, ki živijo ob naši meji, posebno oni ob Muri. Njihov voditelj je radgonski zdravnik čistokrvni German doktor Kamniker, ki izdaja list «Die Grenz-wacht». Tudi danes, ko je jasno, da se bo naša severna meja še pomikala v našo korist, sanja ta list še vedno — o meji v Slov. Goricah! Pustimo mu veselje. —

Proti cirilici. Ministrstvo pošte in brzjava je bilo primorano objaviti, da so vse pošte v kraljevini dolžne sprejemati in odpravljati pisma z naslovi v cirilici in latinici, ker sta oba pisma ravnopravna. To je moralo objaviti ministrstvo zato, ker so nekateri poštni uradi, ki brez vsake opombe sprejemajo pisma z nemškimi naslovi, zavračali pisma z naslovi v cirilici.

Med vrstami.

Iz zadnje številke «Avtonomista» govori samo Kranjska hranilnica in njeni za vojno posojilo izdani milijoni. To nam razloži marsikaj.

Mariborska «Straža» ne samo da se ne sramuje svojih somišljenikov, ki so s kamenjem napadli udeležence sboda samostojne kmetske stranke v Pilštajnu, temveč še hvali te svoje krščanske divjake in pravi, da je za Ureka dober samo kamen. To se pravi ljudi naravnost pozivati na pobijanje političnih nasprotnikov s kamenjem, ker argumentov klerikalci nimajo. Res, nizko je že padla morala nekaterih ultraklerikalnih listov.

Ako dobimo povrnjeno Koroško do Drave, bo to izključno zasluga beograjske vlade, ki je znala vse pripraviti za to. Naši klerikalci tega nikdar ne bodo priznali in morda se še javi kak Brejc in nahruli Pašiča, da ni znal ali hotel doseči tudi Celovca in Gosposvetskega polja.

Italijani delajo kupčije in nam ponujajo svojo pomoč na Koroškem, ako prepustimo luko Baroš Reki. Mi bomo sicer dobili Koroško do Drave tudi brez te nove žrtve, ampak koroškim Nemcem in nemčurjem privoščimo od sreca — italijanske «prijatelj» in «zaveznike».

Posl. Brandner je neke vrste zastopnik koroških Slovencev in je glasoval proti ustavi, ki jo je predložila ustavotvorna skupščina vlada g. Pašiča. Ta nesrečni Pašič pa ne misli samo na centralistično ustavo, temveč tudi na Brandnerjeve rojake in mi smo prepričani, da koroški Slovenci takrat, ko bodo osvobojeni, ne bodo vzklicali «Živio Brandner», temveč — «Živio Pašič...»

«Slovenec» poroča, da priredita pesnik Anton Podbevšek in komponist Marij Kogoj umetniško turnejo po Jugoslaviji. Na turneji se bo — kot smo informirani — izvajal sledeči program: «Električna žoga» spesnil Anton Podbevšek, uglasbil Marij Kogoj, tenor-solo poje Leopold Kovač. Pokroviteljstvo turneje sta prevzela iz ozirov na javno varnost dr. Šerko in dr. Robida.

Zgornjeradgonska «Murska Straža» je klerikalen list in zastopa v glavnem enaka politična načela kot n. pr. mariborska «Straža». In vendar, kaka razlika! Tu ni hujskanja niti proti državi, niti proti Srbom, «Murska Straža» se trudi biti v kritiki kolikortoliko stvarna, ker

ve kaj pomeni za nas svobodna narodna država, mariborska «Straža» pa tega ne ve, čudi se pa, ako je od časa do časa — pobeljena!

«Jugoslavija» objavlja originalna poročila o kongresu češke narodno-socialne stranke v Pragi. Poročila so datirana: «Praga, 17. maja; Praga, 18. maja itd. Predlagamo drugo datiranje, in sicer: «Česke Slovo, 17. maja.» Poročila so namreč iz Češkega Slova — prepisana.

Klerikalno hujskanje poslov proti gospodinjam.

Poroča se nam, da so klerikalci zadnji čas razvili strastno agitacijo, katere edini namen je, sejati nezadovoljstvo med gospodinjami in služničadjo. Poleg stalnega podpihovanja na zvišanje plač, ki so že sedaj za večino fiksno nastavljenih težko zmagljive, delajo po večini mladi maziljeni gospodje, ki seveda sami služkinj — vsaj za gospodinjstvo — ne potrebujejo, poslom apetit še za druge pretirane zahteve. Tako n. pr. jim pripovedujejo, da ni zanje dovolj, ako imajo vsako nedeljo in vsak praznik popoldne prosto. Tudi med tednom naj zahtevajo nekaj popoldnevo prosto, ali pa vsaj enega. Poleg tega prostega časa naj se da poslu tudi dovolj prilike, da gre vsak dan v cerkev, kar naj se zgodi do 7. ure zjutraj. Služkinje morajo zahtevati 1—3 tedne dopusta na leto. Tedaj jim mora gospodar plačati ter dati za vsak teden dopusta enomesečno plačo služkinje kot odškodnino za hrano. Poselske knjižice morajo izginiti, mesto njih naj se uvedejo le legitimacije po vzorcu univerzitetnih legitimacij. Poslu gre 9—10-urni počitek, od 20. do 6. ure. Vrh tega gredo poslu med dnemv odmori najmanj po 2 uri. Delo čez čas se mora posebej primerno nagraditi, skrčeni nočni počitek pa nadomestiti naslednjega dne s primernim odmorom za spanje. Za pranje plenice sme posel računati še posebno nagrado, kakor tudi mora zahtevati posebna doplačila za vsakega otroka, ako jih šteje rodbina več kot dva.

Človek se nehote vpraša, kakšen interes ima duhovščina, da tako brezvestno hujska proti gospodinjam. Ali se na ta način uveljavlja krščanska ljubezen? Ali se na ta način pospešuje sreča in mir zakonskega življenja? Kdo bo pa še riskiral otroke, ako jim hoče duhovščina po vsej sili s pomočjo poslov zatreti?

Klerikalno hujskanje poslov proti gospodinjam presega že vse meje in skrajni čas je že, da tudi v tem oziru oblast kaj ukrene. Ali za te vrste hujskačev ne velja nobena «obznana»?

Aktualnosti.

Kemal-paša nam ponuja Solun. Seveda, turško ne bo to pristaniško mesto nikdar več in Kemal-paši je popolnoma vseeno, ako se vije tam grški beli križ na modrem polju ali jugoslovanska trobojnica. Ampak Grke bi Kemal-paša rad pognal iz Male Azije in zato bi bilo dobro, ko bi mi napadli Grke v smeri na Solun.

Hvala lepa! Za enkrat ne napademo še nikogar, četudi spada Solun v našo naravno interesno sfero kakor n. pr. Trst. Vprašanje Soluna naj najprej dozori, kakor mora dozoreti tudi tržaško vprašanje. Tako bodo gotovo mislili tudi naši odgovorni faktorji, mi v to verujemo, ampak naši klerikalci nimajo, kot nasprotniki centralizma, nobenega zaupanja v Beograd in zato njihovi listi že milo jokajo, da se bomo spuščali v avan-

ture. Nič naj se klerikalci ne bojijo, saj naše zunanje politike ne vodi — kak Breje...

Aktualen je te dni tudi — kancelparagraf, o katerem bo te dni odločala ustavotvorna skupščina v svojem plenu. Klerikalci so ostro nabrusili vse svoje sablje, da bi izvojevali zmago, pa jim pride samostojni kmetski poslanec Drogenik in iznese take argumente za kancelparagraf, da je vsa ustavotvorna skupščina naravnost strmela! Pa klerikalci bodo imeli tudi po teh težkih obtožbah žalosten pogum boriti se proti kancelparagrafu. Seveda je ta borba zastoj, ker kancelparagraf bo sprejet in uveljavljen.

Ustava je po «Jugoslaviji» — nasilje nad narodom, ker današnja večina v ustavotvorni skupščini je samo slučajna. Res, vsa Jugoslavija je nesesarstva, samo pri volitvah v konstituantu se ni vedela za nesesarstvo zvezde, ki so izhajale v Ljubljani...

Imenujemo se torej SHS, kar mnogim ni prav in klerikalci — za njimi seveda, tudi «Jugoslavija» vpijejo na demokrate, češ, da so oni izdali Jugoslavijo, ker so privolili v kemijsko formulo. Srbski pregovor pravi: nazovi me loncem, samo nemoj da me razbiješ. Tudi mi smo mnenja, da je naziv države postranska stvar, glavno je, kaka je država. Klerikalci bi radi (?) dali državi lepo ime, ker jih to nič ne stane, s svojim ustavnim načrtom bi pa državo s tem lepim imenom — razbili. Ako se ne moremo sporazumeti zaradi novega imena, pa ostanimo lepo pri dosedanjem imenu in glejmo, da postane ta država res močna, da vsestransko napreduje in se lepo razvije in potem ji bomo dali lahko tudi enostavnejše in lepše ime.

Klerikalci pravijo, da so pri občinskih volitvah «sijajno» zmagali. Mi v to «zmago» ne verujemo in ko bi klerikalci tudi resnično zmagali, se temu ne bi čudili, saj so klerikalci na tak način agitirali, da je bila vlada primorana izdati naredbo proti hujskanju proti državi in enemu delu troimenega naroda. Tako hujskanje je pa zelo popularno, saj so klerikalci v protisrbskem duhu skozi desetletja vzgajali ljudstvo...

Mnogi so videli...

Mnogi so videli, mnogi so slišali kaj se je sanjalo Pesku nekoč, mnogi so slišali, mnogi so videli v čem poglobitna je Peskova moč.

Mnogi so videli, mnogi so slišali in so se čudili kaj in kako — tem je veljala vsa Peskova jeza Peskovo njim je veljalo oko.

Prišel je Pesek gospod na sodišče in se oziral na vse je strani kot bi petelin prišel na gnojišče pa hotel zapeti: «Možje, mi smo mi!»

Kljun scer odpiral je, ali zapeti ni bilo dano mu, ker bil preslab glas je njegov, in nazadnje izkazal se je s posnemanjem urhov in žab.

Mnogi so videli, mnogi so slišali kaj se je sanjalo Pesku nekoč: banka, poslanstvo, županska čast, moštvo — vse je na veke zagnila noč.

Budalosti prošlega tedna.

Razkol v JDS je konstatirala mariborska «Straža», ker je Nadrahov Cene očital v «Pondeljku» Govekarju plagijat nekega članka.

«Straža» 20. maja: Ko je dr. Breje sestavil ljubljansko deželno vlado, je kot pravi parlamentarec dovolil tudi demokratom tri mesta v deželni vladi...

Črni drobiž.

Sel sem po ulici. Na pločniku sem — v sanjah? — zapazil vse polno črnega drobiža ki sem ga začel pobirati radostno, veselo... Pobiram in pobiram in zapazim berača.

»Mož nesrečni! Zakaj pa vi niste pobirali soldov?«

Berač me osorno pogleda in odgovori: »Tega denarja danes še pes ne povoha...«

Zaneslo me je po dolgem času — v mesecu majniku včasih ljubim šmarnice — v neko cerkev. Pred pričetkom šmarniške pobožnosti stopi dolg, suh duhovnik na leco in reče s povzdignjenim glasom:

»Dragi kristjani! Moji verniki! Sveta cerkev vas prosi: Ne mečite »črnega« denarja v puščico.«

Grobna tišina. Tercijalke se spogledujejo in duhovnik spregovori po kratkem molku zopet:

»Ta denar nič več ne velja...«

Šel sem dalje. Pri kolporterju sem hotel kupiti časopis, pa kolporter pogleda denar in reče: »Nazaj časopis...«

Naslednje jutro sem šel pod hladni Rožnik. Pil sem kavo. In tam so stari možje Ljubljančani modrovali:

»Kje pa je številka te naredbe? Katera vlada nam bo pa plačala ta drobiž...?« Janez Kovač

Razno.

Od upravnistva. Začeni z naslednjo številko bo veljal posamezen izvod «Pondeljka» 30 par (1 K 20 vin.).

Nemške šole v Ljubljani. Še vedno se mnogi opravičujejo zaradi pošiljanja svojih otrok v nemške šole in želijo, da bi njihovo opravičenje priobčili v listu. Imenoma nikogar ne bomo opravičili, ker opravičeni so samo oni, ki so se vrnili iz tujine z otroci, ki slovensko znali niso. Taki se sami pred vsakim lahko opravičujejo, onih, ki brez vsake potrebe in iz same nezavednosti pošiljajo svoje otroke v nemške šole, pa ne bomo jemali v zaščito in jim moremo dati samo dober svet: da popravijo svojo napako.

«Lisinski» v Ljubljani. Zagrebško pevsko društvo «Lisinski» pride v Ljubljano danes, v pondeljek, ob 15. uri 11 minut in ne jutri kakor se je prvotno javljalo. Pevska društva se zbirajo ob 15. uri (3 popoldne) na glavnem kolodvgru, da sprejmejo in pozdravijo bratsko društvo.

Važno za rezervne oficirje. Vsi rezervni oficirji, ki se nahajajo v civilu, imajo se udeležiti slovesne službe božje v uniformi v stolni cerkvi Sv. Nikolaja na državni praznik sv. Cirila in Metoda dne 24. t. m. ob 10. uri. — Pravoslavna slovesna služba božja se vrši ta dan ob 9. uri v kapeli belgijske vojašnice, kate-re se imajo udeležiti vsi rezervni oficirji pravoslavne vere. Obleka službena z ešarpom.

Kongres jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov se je vršil ob veliki udeležbi delegatov iz vseh delov države včeraj in predvčerajšnjim v Ljubljani. Razpravljalo se je posebno o našem železniškem vprašanju in postavljeni so v splošnem naslednji principi za bodočo železnotehnično politiko: a) vsi

naši važni trgovski centri naj se zvežejo po najkrajših progah z morjem in b) rekonstrukcija glavne železniške proge Ljubljana - Zagreb - Beograd-Gjevgelija. Danes si ogledajo udeležniki kongresa večja industrijska podjetja v Sloveniji, posebno ona v Dravski dolini.

Nogometna tekma Slavia-Illirija. Znani praški športni klub «Slavia» je prišel v Ljubljano in je tekmoval z «Illirijo» dvakrat: v soboto in nedeljo. Zanimanje za ti dve tekmi je bilo res splošno in športni prostor je bil obakrat zelo dobro obiskan, včeraj je prisostvovalo telmi 3000 ljudi. Rezultat je bil v soboto 3:1 v korist «Slaviji», včeraj pa 4:2 tudi v korist «Slaviji». Občinstvo je z velikim zanimanjem sledilo res lepi, dovršeni igri in jo spremljalo pri vsakem uspehu — enih ali drugih — z burnim ploskanjem. Češki gosti so bili tudi pri odhodu s športnega prostora predmet prisrčnih ovacij.

Kolesarska dirka, ki jo je priredil včeraj kolesarski klub Illirija, se je vršila le do Logatca, 30 km, ker je imelo vojaštvo pomisleke proti dirki na Planino. Startalo je 16 dirkačev ob precejšnjem zanimanju občinstva v dveh oddelkih: juniorji in glavna dirka. Izmed slednjih je Strajnarju pri 4. kilometru na blatu zdrsnilo, pri čemer je padel, nanj pa še šest drugih dirkačev. Poškodovan se je, ali vozil je dalje, medtem ko je moral drugi poškodovanec Kirner izstopiti ter ga je zdravnik g. dr. Demšar obvezal. Tolar in Perdan sta si pri padcu poškodovala kolesi, drugi so odšli brez poškodb. Prvi je prispel g. Umek v eni uri dveh minutah, drugi je bil g. Nardin, tretji g. Zanoškar, četrti g. Škrajnar. Od juniorjev je bil prvi Golter Lad. v eni uri 3 minutah, drugi Pešnik, tretji Šapolar. Dirka se je vršila v najlepšem redu. Popoldne so dirkači z ostalimi kolesarji napravili izlet na Planino, ki je lepo uspel.

Iz Havre v Ameriko samo 6 dni!!
Edina najkrajša črta preko Havre, Cherbourg in Antwerpen v Newyork. Vozne listke in zadržna pojasnila izdaje edino
konces. potovalna pisarna Ivan Kraker
v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 41.

Oblastveni koncesijonirani informačni zavod

Drago Beseljak, Ljubljana,
Cankarjevo nabrežje št. 5

dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonementu ter posamezno, cene zmerne.

Priporoča se prvovrstni

atelje za črkoslikarstvo

Filip Pristou,
Ljubljana, „Hotel Malič“.

Največja zaloga klavirjev in pianinov
v Ljubljani.

Tvrčka J. Dolenc, Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5, priporoča v nakup najboljše instrumente prvovrstnih tovarov po solidnih in zmernih cenah.

POLNOGUMIJASTI
OBROČI ZA TOVORNE
AVTOMOBILE
PNEVMATIKA ZA KOLESA
AVTOMOBILE
KOLESA
AVTOMOBILI
NAJCENEJE

JOSIP GOREC
LJUBLJANA
GOSPOSVETSKA C. 14

„JADRAN“ d. z. o. z. LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 9

priporoča:

kolonijalno in špecerijsko
blago, ter žitne pridelke.

Točna in solidna postrežba.

„BALKAN“
delniška družba za mednarodne transporte
Ekspozitura Rakek.

Ocarinjenje večjih in malih osobito živinskih in mesnih transportov. — Reekspedicije vsakovrstne.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Zrst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.